

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Broj: U-III-3678/2020

Zagreb, 22. rujna 2020.

Ustavni sud Republike Hrvatske, u Trećem vijeću za odlučivanje o ustavnim tužbama, u sastavu sudac Rajko Mlinarić, predsjednik Vijeća, te suci Andrej Abramović, Ingrid Antičević Marinović, Snježana Bagić, Branko Brkić i Lovorka Kušan, članovi Vijeća, u postupku koji je ustavnom tužbom pokrenuo Nenad Jurković iz Garešnice, kojeg zastupa Nikola Horvat, odvjetnik u Odvjetničkom društvu Rožman & Oredić u Karlovcu, na sjednici održanoj 22. rujna 2020. jednoglasno je donio

ODLUKU

I. Utvrđuje se da je propustom Općinskog suda u Karlovcu da udovolji zahtjevu posebne marnosti podnositelju ustavne tužbe Nenadu Jurkoviću povrijeđeno jamstvo nepovredivosti osobne slobode, propisano člancima 22. i 25. stavkom 2. Ustava Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.).

II. Ustavna tužba odbija se u dijelu koji se odnosi na prigovore zbog razloga za produljenje istražnog zatvora.

i

RJEŠENJE

Ustavna tužba odbacuje se u dijelu koji se odnosi na prigovore vezane uz pružanje odgovarajuće zdravstvene zaštite podnositelju Nenadu Jurkoviću za vrijeme boravka u istražnom zatvoru.

Obrazloženje odluke**I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM**

1. Nenad Jurković iz Garešnice, trenutno u istražnom zatvoru u Zatvoru u Karlovcu (u daljnjem tekstu: podnositelj), kojeg zastupa Nikola Horvat, odvjetnik u Odvjetničkom društvu Rožman & Oredić u Karlovcu, podnio je 4. kolovoza 2020. ustavnu tužbu u

povodu rješenja Županijskog suda u Karlovcu broj: KŽ-187/2020-2 od 23. srpnja 2020. (u daljnjem tekstu: osporeno rješenje).

1.1. Osporenim rješenjem odbijene su žalbe podnositelja (prvookrivljenika u kaznenom postupku) i ostalih okrivljenika te je potvrđeno rješenje Općinskog suda u Karlovcu broj: 13 K-471/2019-95 od 2. srpnja 2020. (u daljnjem tekstu: prvostupanjsko rješenje) kojim je na temelju članka 127. stavka 4. Zakona o kaznenom postupku ("Narodne novine" broj 152/08., 76/09., 80/11., 121/11. - pročišćeni tekst, 91/12. - odluka USRH broj: U-I-448/2009 i dr., 143/12., 56/13., 145/13., 152/14., 70/17. i 126/19.; u daljnjem tekstu: ZKP/08) podnositelju i drugim okrivljenicima produljen istražni zatvor na temelju zakonske osnove navedene u članku 123. stavku 1. točki 3. ZKP-a/08 (opasnost od ponavljanja djela – iteracijska opasnost).

2. Podnositelj u ustavnoj tužbi navodi da su mu osporenim rješenjima povrijeđena ustavna prava zajamčena člancima 22. i 29. stavkom 1. Ustava te prava zajamčena člancima 5. stavkom 1. točkom c) i člankom 6. stavkom 1. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Narodne novine - Međunarodni ugovori" broj 18/97., 6/99. - pročišćeni tekst, 8/99. - ispravak, 14/02. i 1/06.; u daljnjem tekstu: Konvencija). Iz podnositeljevih prigovora proizlazi da ističe i povredu članka 23. Ustava te članka 3. Konvencije.

3. Ustavna tužba je pravodobna i dopuštena.

II. ČINJENICE I OKOLNOSTI PREDMETA

a) Uhićenje i određivanje istražnog zatvora

4. Podnositelj se nalazi u istražnom zatvoru u Zatvoru u Karlovcu od 10. listopada 2019., kada je uhićen.

4.1. Kazneni postupak protiv podnositelja vodi se zbog postojanja osnovane sumnje da je počinio kazneno djelo protiv javnog reda - protuzakonito ulaženje, kretanje i boravak u Republici Hrvatskoj, drugoj članici Europske unije ili potpisnici Šengenskog sporazuma, opisano u članku 326. stavcima 1. i 2. Kaznenog zakona ("Narodne novine" broj 125/11., 144/12., 56/15., 61/15. - ispravak, 101/17. i 118/18.; u daljnjem tekstu: KZ/11).

4.2. Dana 12. listopada 2019. pred sucem istrage na Županijskom sudu u Karlovcu održano je ročište za odlučivanje o istražnom zatvoru, na kojem je podnositelj izjavio da priznaje počinjenje kaznenog djela, da je prije par mjeseci pokušao suicid na način da je popio solnu kiselinu zbog čega je smršavio trideset kilograma i u kraćem vremenu treba obaviti operaciju, da mu je propisan poseban režim prehrane, koji bi teško provodio u istražnom zatvoru te moli sud da to uzme u obzir prilikom odlučivanja o istražnom zatvoru.

4.3. Rješenjem suca istrage Županijskog suda u Karlovcu broj: Kir-477/2019-3 od 12. listopada 2019. protiv podnositelja i druge dvojice okrivljenika određen je istražni zatvor

na temelju članka 123. stavka 1. točke 3. ZKP-a/08 u trajanju od mjesec dana računajući od dana lišenja slobode, tj. od 10. listopada 2019.

Postojanje osnovane sumnje, kao opće pretpostavke za određivanje odnosno produljenje istražnog zatvora, u prvostupanjskom rješenju o određivanju istražnog zatvora obrazloženo je sljedećim navodima:

"Osnovana sumnja da su ovi osumnjičenici počinili kazneno djelo iz čl. 326. st. 1. i 2. KZ/11, proizlazi iz priznanja prve dvojice osumnjičenika, a za III osum. to utvrđenje proizlazi iz prvog ispitivanja prve dvojice osumnjičenika koji ga terete. Uz to, to utvrđenje za svu I. i II. osum. proizlazi iz iskaza svjedoka Polata Aydinkaya, a također to utvrđenje proizlazi i iz ostalih podataka uz kaznenu prijavu. Na taj način je ispunjena opća pretpostavka za određivanje istražnog zatvora prema čl. 123. st. 1. ZKP/08."

U odnosu na postojanje posebnog uvjeta za određivanje istražnog zatvora iz članka 123. stavka 1. točke 3. ZKP-a/08 (iteracijska opasnost) u mjerodavnom dijelu prvostupanjskog rješenja o određivanju istražnog zatvora navedeno je:

"Preispitujući posebnu osnovu za određivanje istražnog zatvora određenu u čl. 123. st. 1. točka 3. ZKP/08, onda je nužno istaći, a na što upućuje u svom prijedlogu državno odvjetništvo, kako su I. i II. osumnjičenici do sada osuđivani iznimno velik broj puta za razna kaznena djela, a najčešće za kaznena djela protiv imovine.

Tako, I. osum. Nenad Jurković je prema izvatku iz KE (državno odvjetnički spis) osuđivan 32 puta i u pravilu su mu izricane bezuvjetne zatvorske kazne, (...).

(...)

Prema tome, sva trojica osumnjičenika pokazuju čvrstu usmjerenost u činjenju kaznenih djela ..., za koja se i sada terete, tako da je jasno da se u svemu tome vide one osobite okolnosti koje upućuju na opasnost od ponavljanja istih ili sličnih kaznenih djela, misleći na svu trojicu osumnjičenika i stoga je opravdan prijedlog državnog odvjetništva da im se odredi istražni zatvor prema zakonskoj osnovi iz čl. 123. st. 1. točka 3. ZKP/08."

4.4. Protiv prvostupanjskog rješenja podnositelj i ostali okrivljenici podnijeli su žalbe koje su odbijene rješenjem Županijskog suda u Karlovcu broj: Kv II-242/2019-2, Kir-477/2019 od 24. listopada 2019. te je njime potvrđeno prvostupanjsko rješenje.

b) Optužnica

5. Općinsko državno odvjetništvo u Karlovcu (u daljnjem tekstu: ODO Karlovac) podnijelo je optužnicu broj: K-DO-596/2019 od 5. studenoga 2019. protiv podnositelja i drugih dvojice okrivljenika zbog osnovane sumnje da su počinili kazneno djelo iz članka 326. stavaka 1. i 2. KZ-a/11, na način da su 10. listopada 2019. godine u mjestu Novo Selo, na temelju prethodnog dogovora, u namjeri da se materijalno okoriste ilegalnim prebacivanjem stranih državljana, za neutvrđeni novčani iznos koji su trebali dobiti po izvršenom prijevozu, trećeosumnjičenik Kristijan Strbad iz Zagreba do parkirališta u Slunju dovezao kombi vozilo marke "Volkswagen" registarskih oznaka i broja ZG 4269-GV, a potom preuzeo osobno vozilo marke "VW" registarskih oznaka BJ 614-HN, dok su podnositelj, kao prvoosumnjičenik, i drugoosumnjičenik Miroslav Ivanović u kombi vozilo marke "Volkswagen", registarskih oznaka i broja ZG 4269-GV primili 17 državljana

Turske koji su prethodno mimo granične kontrole ušli iz Bosne i Hercegovine u Republiku Hrvatsku, te ih prevozili u pravcu Zagreba u tovarnom prostoru vozila koji nije namijenjen za prijevoz osoba, bez sjedala i sigurnosnih pojaseva i bez ventilacije, a za koje vrijeme je trećeosumnjčenik Kristijan Strbad ispred njih vozio osobno vozilo marke "VW" registarskih oznaka BJ 614-HN kako bi ih upozorio na prisutnost policijskih službenika, ali su u daljnjem prijevozu spriječeni zaustavljanjem od strane policijskih službenika, čime su, iz koristoljublja, omogućili drugim osobama nedozvoljeno kretati se u Republici Hrvatskoj, a pri počinjenju kaznenog djela dovedeni su u opasnost života i tijela osoba koje su se nedozvoljeno kretale u Republici Hrvatskoj i s njima je postupano na nečovječan i ponižavajući način.

5.1. U odnosu na postojanje osnovane sumnje da je podnositelj počinio kazneno djelo za koje ga se tereti, u optužnici je navedeno:

"Cijeneći rezultate prethodnog postupka i provedenih dokaznih radnji, smatram da je potvrđena sumnja da su I okrivljeni Nenad Jurković, II okrivljeni Miroslav Ivanović i III okrivljeni Kristijan Strbad počinili kazneno djelo koje im se stavlja na teret i to upravo na način kako je opisano u dispozitivu ove optužnice.

Naime, I okrivljeni Nenad Jurković i II okrivljeni Miroslav Ivanović u svojim obranama iskazuju da su se dogovorili za prijevoz 16 ilegalaca te je II okrivljeni Kristijan Strbad vozio kombi do Slunja, a II okrivljeni Miroslav Ivanović mu je bio suvozač, dok je I okrivljeni Nenad Jurković iza njih vozio crni Passat bjelovarskih registarskih oznaka, a kada su došli u blizinu Slunja, III okrivljeni Kristijan Strbad i I okrivljeni Nenad Jurković su zamijenili pozicije te su I i II okrivljenici kombijem došli do lokacije koju su dobili na mobitel i u kombi primili migrante, nakon čega su krenuli prema Zagrebu dok je III okrivljeni Kristijan Strbad ispred njih upravljao osobnim vozilom marke Passat kako bi ih upozorio da li ima na putu do Zagreba policijskih službenika. (...) Iz iskaza pak ispitanog svjedoka proizlazi da su migranti bili prevoženi u tovarnom prostoru kombija u kojem nije bilo sjedala i bilo im je tijesno te su bili bez zraka i vode, dakle sa istima je postupano na nečovječan način. Nadalje, iz snimki telefonske komunikacije između I, II i III okrivljenika razvidno je da su isti imali dogovor vezano za prijevoz migranata (...), a sve sa ciljem kako bi si I, II i III okrivljenici osigurali materijalnu korist."

5.2. ODO Karlovac je u optužnici predložilo produljenje istražnog zatvora na temelju članka 123. stavka 1. točke 3. ZKP-a/08.

5.3. Podnositelju je 8. studenoga 2019. optužnica dostavljena na odgovor te je on u odgovoru, kojeg je podnio po svom branitelju, priznao počinjenje kaznenog djela iz članka 326. stavka 1. KZ-a/11 (osnovni oblik kaznenog djela, kojeg čini onaj tko iz koristoljublja omogući ili pomogne drugoj osobi nedozvoljeno ući, izići, kretati se ili boraviti u Republici Hrvatskoj ili drugoj državi članici Europske unije ili potpisnici Šengenskog sporazuma), no osporio je počinjenje kaznenog djela iz članka 326. stavka 2. KZ-a/11 (kvalificirani oblik kaznenog djela iz članka 326. stavka 1. KZ-a/11, koji uključuje i postupanje na nečovječan ili ponižavajući način prema osobi iz stavka 1. toga članka).

5.4. Dana 20. prosinca 2019. održana je sjednica optužnog vijeća Općinskog suda u Karlovcu te je rješenjem broj: 7 Kov-478/2019-36 potvrđena optužnica.

c) Produljenje istražnog zatvora

6. Rješenjem optužnog vijeća Općinskog suda u Karlovcu broj: 7 Kov-428/2019-13 od 8. studenog 2019., na temelju zakonske osnove iz članka 123. stavka 1. točke 3. ZKP-a/08 protiv podnositelja i drugih dvojice okrivljenika produljen je istražni zatvor određen rješenjem od 12. listopada 2019. U odnosu na postojanje osnovane sumnje da je podnositelj počinio kaznena djela za koja se tereti, kao i u odnosu na postojanje osobitih okolnosti koje opravdavaju produljenje istražnog zatvora po osnovi navedenoj u članku 123. stavku 1. točki 3. ZKP-a/08, u navedenom rješenju sud je ponovio razloge navedene u rješenju o određivanju istražnog zatvora.

To rješenje potvrđeno je rješenjem Županijskog suda u Karlovcu broj: KŽ-365/2019 od 28. studenoga 2019.

7. Istražni zatvor protiv podnositelja i drugih dvojice okrivljenika rješenjem broj: K-471/2019-48 od 24. siječnja 2020. produljen je na temelju iste zakonske osnove kao u prethodna dva rješenja (iteracijska opasnost). U navedenom rješenju sud je ponovio razloge navedene u prethodnim rješenjima.

To rješenje potvrđeno je rješenjem Županijskog suda u Karlovcu broj KŽ-45/2020-3 od 14. veljače 2020.

8. Dana 14. travnja 2020. održano je ročište za odlučivanje o produljenju istražnog zatvora. Smatrajući osnovanim prijedlog ODO-a Karlovac za produljenje istražnog zatvora podnositelju, Općinski sud u Karlovcu donio je rješenje broj: Kv-43/2020-4 na temelju iste zakonske osnove kao u ranijim rješenjima (iteracijska opasnost). U navedenom rješenju sud je ponovio razloge navedene prethodnim rješenjima.

To rješenje potvrđeno je rješenjem Županijskog suda u Karlovcu broj: KŽ-116/2020-2 od 4. svibnja 2020.

d) Podnositeljev prijedlog za ukidanje istražnog zatvora

9. Podnositelj je putem branitelja 29. studenoga 2019. podnio prijedlog radi ukidanja istražnog zatvora u kojem je naveo da mu je uslijed samootrovanja i izlaganja drugim, nespecificiranim kemikalijama i drugim štetnim tvarima sužen jednjak, da je 3. listopada 2019. obavio liječnički pregled te da mora obaviti visokorizičnu operaciju jednjaka u Klinici za torakalnu kirurgiju Jordanovac. Također je naveo da zbog određivanja pritvora nije mogao obaviti pripremne preglede za operaciju, da je radi navedenog otrovanja i odgađanja operativnog zahvata u mjesec dana smršavio trideset kilograma te da svakodnevno gubi na težini, zbog čega mu je neophodna navedena operacija. Zbog navedenih razloga podnositelj je predložio sudu donošenje rješenja o ukidanju istražnog zatvora te puštanje na slobodu uz mjere opreza, kako bi mogao obaviti operaciju.

9.1. Na sjednici optužnog vijeća održanoj 20. prosinca 2019., na temelju članka 128. ZKP-a/08, odbijen je prijedlog podnositeljeve obrane od 29. studenoga 2019. za

ukidanje istražnog zatvora zbog njegovog lošeg zdravstvenog stanja. Podnositelj i branitelj suglasno su iskazali da se odriču prava na pisani otpravak rješenja o odbijanju prijedloga za ukidanje istražnog zatvora i to su potvrdili svojim potpisima na zapisnik.

e) Osporena rješenja

10. Na raspravi održanoj 2. srpnja 2020. istražni zatvor protiv podnositelja i druge dvojice okrivljenika produljen zbog iste zakonske osnove kao u ranijim rješenjima (iteracijska opasnost).

10.1. U odnosu na postojanje osnovane sumnje kao opće pretpostavke za produljenje istražnog zatvora u prvostupanjskom rješenju navedeno je:

"Osnovana sumnja kao opći preduvjet za primjenu istražnog zatvora u ovom slučaju proizlazi iz podnesene kaznene prijave, zapisnika i potvrda o privremenom oduzimanju predmeta, izvješća o uhićenju i dovođenju u pritvorsku policijsku jedinicu, zapisnika o očevidu, zapisnika o ispitivanju 1. do 3. osumnjičenika s AV snimkom, pritvorskog zapisnika, zapisnika o prvom ispitivanju 1. do 3. okrivljenika s AV snimkom, zapisnika o pretrazi pokretne stvari i bankovnog sefa, zapisnika o ispitivanju svjedoka Polata Aydinkaya, izvotka iz kaznene evidencije, rješenja Županijskog suda u Karlovcu broj Kir-477/2019-3 od 12. listopada 2019. i rješenja Županijskog suda u Karlovcu broj Kv II-242/2019-2, Kir-477/2019 od 24. listopada 2019. rješenja Općinskog suda u Karlovcu broj K-471/2019-48 od 24. siječnja 2020., rješenja Županijskog suda u Karlovcu broj KŽ-45/2020-3 od 14. veljače 2020., rješenja Općinskog suda u Karlovcu broj Kv-43/2020-4 od 14. travnja 2020., rješenja Županijskog suda u Karlovcu broj KŽ-116/2020-2 od 4. svibnja 2020. Stoga postoji visoki stupanj sumnje da su okrivljenici počinili predmetno kazneno djelo, pa je time ispunjena opća zakonska pretpostavka iz članka 123. stavka 1. ZKP/08, za primjenu mjere istražnog zatvora protiv okrivljenika."

10.2. U odnosu na istražnozatvorsku osnovu iz članka 123. stavka 1. točke 3. ZKP-a/08 u prvostupanjskom rješenju navedeno je:

"Okolnosti koje upućuju na opasnost da će 1. do 3. okrivljenici ponoviti kazneno djelo proizlazi iz činjenice da su 1. okrivljeni Nenad Jurković i 2. okrivljeni Miroslav Ivanović višekratno osuđivani zbog različitih kaznenih djela, iznimno veliki broj puta a najčešće za kaznena djela protiv imovine dok je 3. okrivljeni Kristijan Strbad također već osuđivana osoba i to u dva navrata zbog kaznenih djela prikrivanja i zlouporabe opojnih droga, što upućuje na činjenicu da se radi o osobama sklonima činjenju kaznenih djela na koje dosadašnje kazne očito nisu imale utjecaja da promijene svoje ponašanje i usklade ga s pozitivnim pravnim propisima, već su pokazali izrazitu upornost i visok stupanj kriminalne volje, pa to uz činjenicu da su lošeg imovnog stanja te višestruko pravomoćno osuđivani, u potpunosti opravdava daljnje produljenje istražnog zatvora protiv okrivljenika iz osnove u članku 123. stavku 1. točke 3. ZKP/08.

Naime, okrivljenici su osobe očito sklone činjenju kaznenih djela, iz njihovih osobnih podataka razvidno je da su bez imovine i lošeg imovinskog stanja jer su nezaposleni, pa kaznena djela čine kako bi namaknuli novčana sredstva. Bitno obilježje predmetnog kaznenog djela čije počinjenje im se stavlja na teret optužnicom je koristoljublje, pa je tim više ovo vijeće u uvjerenju da postoji realna opasnost da bi

okrivljenici puštanjem na slobodu mogli ponovno počiniti istovrsno djelo upravo zbog stjecanja, pod bilo koju cijenu, nepripadne materijalne koristi.

Stoga je vijeće zaključilo da se s obzirom na način počinjenja ovog kaznenog djela kako se terete okrivljenici i njihova osobna svojstva, ne može očekivati da će se svrha koja će se postići produljenjem istražnog zatvora protiv okrivljenika ostvariti nekom blažom mjerom. S obzirom na raniju osuđivanost okrivljenika, te njihovu upornost i učestalost kod činjenja kaznenih djela te činjenicu da do sada izrečene kazne zatvora na okrivljenike nisu pozitivno utjecale da se klone od daljnjeg činjenja kaznenih djela, iz čega proizlazi konkretna i razborito predvidiva bojazan od ponavljanja istog ili težeg kaznenog djela, te njihovu neusklađenost ponašanja s pozitivnim pravnim poretom, što u svojoj ukupnosti opravdava i daljnje produljenje istražnog zatvora po članku 123. stavku 1. točki 3. ZKP/08, pa se okolnosti zbog kojih je prvotno istražni zatvor i bio određen, do sada nisu promijenile, a svrha istražnog zatvora ne bi se u konkretnom slučaju ostvariti blažim mjerama tj. mjerama opreza ili određivanjem jamstva. Zaključak je da bi puštanjem okrivljenika na slobodu, a obzirom na količinu iskazane kriminalne aktivnosti te duljinu i brojnost počinjenih kaznenih djela postala realnom opasnost od ponavljanja kaznenih djela."

11. Podnositelj je protiv prvostupanjskog rješenja podnio žalbu koja je osporenim rješenjem odbijena kao neosnovana.

11.1. U odnosu na postojanje osnovane sumnje kao opće pretpostavke za produljenje istražnog zatvora u osporenom rješenju navedeno je sljedeće:

"Utemeljenost istražno zatvorske osnove iz članka 123. stavka 1. točke 3. ZKP/08 protiv optuženoga Nenada Jurkovića, optuženog Miroslava Ivanovića i optuženog Kristijana Strbada, prvostupanjski sud s pravom nalazi u činjenici da im se potvrđenom optužnicom stavlja na teret kvalificirani oblik kaznenog djela protiv javnog reda, protuzakonitog ulaženja, kretanja i boravka u Republici Hrvatskoj, drugoj državi članici Europske unije ili potpisnici Šengenskog sporazuma iz članka 326. stavka 1. i 2. KZ/11. Iz činjeničnog opisa predmetnog kaznenog djela proizlaze konkretne okolnosti iz kojih je razvidno da su sva trojica optuženika kao supočinitelji, zajedno i po prethodnom dogovoru organizirano preuzeli i prevozili ilegalne migrante preko državnog teritorija Republike Hrvatske u cilju zarade."

11.2. U odnosu na postojanje istražnozatvorske osnove iz članka 123. stavka 1. točke 3. ZKP-a/08 u osporenom rješenju navedeno je sljedeće:

"Upravo međusobni viši stupanj organiziranosti u protupravnim radnjama, koji se ogleda u broju vozila koja su korištena za prijevoz, planiranju prijevoza po dionicama, podjeli uloga između supočinitelja kod obavljanja prijevoza i broj ilegalnih migranata koji je prevožen, a sve u cilju zarade, u svojoj ukupnosti upućuju na veću kriminalnu količinu u protupravnom postupanju uz izraženu upornost kriminalne volje.

Navedene okolnosti, u povezanosti sa činjenicom višestruke osuđivanosti zbog različitih kaznenih djela sve trojice optuženika, protivno žalbenim navodima, predstavljaju dostatne razloge za daljnju primjenu mjere istražnog zatvora radi otklanjanja realno predvidive opasnosti od ponavljanja istovrsnog ili sličnih kaznenih djela boravkom na slobodi. Pri tome, okolnost da su sva trojica optuženika, prema vlastitim navodima nezaposleni, bez redovnih prihoda i loših imovinskih prilika, nisu cijenjene kao otegotne okolnosti, kako to pogrešno tvrdi žalitelj Nenad Jurković, već ispravno kao one konkretne

okolnosti, koje uz raniju osuđivanost i veću kriminalnu količinu u protupravnom postupanju, posredno potvrđuju konkretnu opasnost od ponavljanja istovrsnih ili sličnih kaznenih djela u cilju zarade i ostvarivanja prihoda za vlastitu egzistenciju.

Kako se, prema tome, okolnosti odlučne za daljnju primjenu istražnozatvorske mjere nisu bitno izmijenile od određivanja istražnog zatvora, to je prvostupanjski sud zakonito i pravilno produljio istražni zatvor protiv sve trojice optuženika po zakonskoj osnovi iz članka 123. stavak 1. točka 3. ZKP/08 (...).

11.3. U odnosu na mogućnost zamjene istražnog zatvora drugom blažom mjerom opreza u osporenom rješenju navedeno je da za sada svrha koja se ostvaruje primjenom najstrože mjere, ne bi bila ostvarena primjenom blaže mjere opreza.

11.4. U odnosu na poštovanje načela razmjernosti pri određivanju istražnog zatvora i zahtjev posebne marnosti u postupanju, u osporenom rješenju navedeno je:

"Nisu osnovani ni žalbeni navodi o povredi načela razmjernosti s obzirom na duljinu boravka u istražnom zatvoru u odnosu na svu trojicu optuženika (9 mjeseci 11 dana). Međutim, imajući u vidu dinamiku postupanja prvostupanjskog suda, posebno nepotrebne odgode rasprava te dulje vremenske prekide rasprava, obzirom na činjenicu da je optužnica zaprimljena kod prvostupanjskog suda dana 6. studenoga 2019., napominje se prvostupanjskom sudu da u daljnjem tijeku postupka posebno vodi računa o odredbama članka 122. stavak 3. ZKP/08 i članka 11. stavak 2. ZKP/08 kojima je propisana obveza žurnog postupanja u predmetima u kojima je određen istražni zatvor, te obveza postupanja bez odugovlačenja postupka, jer je ustavno pravo optuženika koji su lišeni slobode da sud u najkraćem roku odluči o optužbama protiv njih."

f) Tijek postupka

12. Optužnica je podignuta 5. studenoga 2019., dostavljena je prvostupanjskom sudu 6. studenoga 2019., a potvrđena je 20. prosinca 2019.

Rasprava je započela 24. siječnja 2020.

Sljedeća rasprava održana je 10. ožujka 2020. kada je u nastavku dokaznog postupka izvršen uvid u fotodokumentaciju Policijske uprave karlovačke od 16. listopada 2019., pročitani su zapisnici o ispitivanju svjedoka Polata Aydınkaya, ispitanog kod suca istrage, te su ispitan dva svjedoka. Sljedeća rasprava određena je za 6. travnja 2020.

Rasprava određena za 6. travnja 2020. odgođena je zbog epidemiološke situacije izazvane virusom COVID-19.

Zbog proteka vremena od zadnje rasprave, na temelju članka 407. stavka 3. ZKP-a/08, rasprava je 2. srpnja 2020. počela iznova. U dokaznom postupku pročitani su do tada izvedeni dokazi te je ispitan jedan svjedok, a sljedeća rasprava određena je za 13. listopada 2020.

Nalogom raspravne sutkinje od 24. srpnja 2020. rasprava određena za 13. listopada 2020. odgođena je zbog službene spriječenosti raspravne sutkinje, te je određeno da će se rasprava održati 4. rujna 2020.

III. PRIGOVORI PODNOSITELJA

13. Podnositelj u ustavnoj tužbi ističe da u odnosu na njega ne egzistira osnovana sumnja kao opća pretpostavka za određivanje istražnog zatvora. Navodi da je priznao osnovni oblik kaznenog djela iz članka 326. stavka 1. KZ-a/11 no ne i kvalificirani oblik iz stavka 2. istoga članka a da sudovi u svojim rješenjima o produljenju istražnog zatvora navode kako postoji osnovana sumnja da su sva trojica okrivljenika počinili kaznena djela koja ima se stavljaju na teret, bez individualne analize prvog uvjeta za određivanje i produljenje istražnog zatvora.

13.1. Podnositelj smatra da nisu ispunjene pretpostavke niti za istražnozatvorsku osnovu iz članka 123. stavka 1. točke 3. ZKP-a/08, odnosno da sudovi nisu na relevantan i dostatan način obrazložili svoje mišljenje o postojanju opasnosti od ponavljanja kaznenog djela. Ističe da obrazloženja osporenih rješenja sadrže stereotipne formulacije za produljenje istražnog zatvora bez uzimanja u obzir konkretnih činjenica predmeta. Navodi da je dostavio u spis opsežnu medicinsku dokumentaciju kojom potvrđuje da je njegovo zdravstveno stanje jako loše te da treba obaviti operaciju jednjaka, no da se sudovi u obrazloženjima osporenih rješenja na to nisu osvrnuli. Ističe da je fizički toliko onemoćao da nije u stanju počiniti bilo kakvo kazneno djelo pa ni ponoviti kazneno djelo koje mu se stavlja na teret.

Nadalje, podnositelj smatra da mu je povrijeđeno načelo razmjernosti te ističe da sudovi u svojim obrazloženjima "skupno" razmatraju je li svoj trojici okrivljenika istražnim zatvorom povrijeđeno načelo razmjernosti, umjesto da provedu zasebnu analizu s obzirom na individualni položaj svakog od okrivljenika.

13.2. Predlaže usvajanje ustavne tužbe, ukidanje osporenih rješenja i vraćanje predmeta Općinskom sudu u Karlovcu na ponovni postupak.

IV. MJERODAVNO PRAVO

14. Mjerodavne odredbe ZKP-a/08 glase:

"b) Osnove za određivanje istražnog zatvora
Članak 123.

(1) Istražni zatvor se može odrediti ako postoji osnovana sumnja da je određena osoba počinila kazneno djelo i ako:

(...)

3) osobite okolnosti upućuju na opasnost da će ponoviti kazneno djelo ili da će dovršiti pokušano kazneno djelo, ili da će počiniti teže kazneno djelo za koje je prema zakonu moguće izreći kaznu zatvora od pet godina ili težu kaznu, kojim prijeti,

(...)."

"e) Sudbena vlast nadležna za određivanje, produljenje i ukidanje istražnog zatvora
Članak 127.

(...)

(4) Nakon podnošenja optužnice, istražni zatvor do potvrđivanja optužnice određuje, produljuje i ukida optužno vijeće. Nakon potvrđivanja optužnice, do pravomoćnosti presude, istražni zatvor određuje, produljuje i ukida raspravni sud u zasjedanju, a izvan zasjedanja vijeće, ...

(...)."

14.1. Mjerodavne odredbe Zakona o izvršavanju kazne zatvora ("Narodne novine" broj 190/03., 76/07., 27/08., 83/09., 18/11., 48/11. - odluka USRH broj: U-I-3843/2007, 125/11. - Kazneni zakon, 56/13. i 150/13.) glase:

"PRAVA ZATVORENIKA I NJIHOVA ZAŠTITA

Prava zatvorenika

Članak 14.

(1) Svaki zatvorenik ima, pod uvjetima predviđenim ovim Zakonom, pravo na:

(...)

7) zdravstvenu zaštitu ...

(...)"

"Sudska zaštita protiv postupka i odluke uprave kaznionice, odnosno zatvora

Članak 17.

(1) Zatvorenik može podnijeti zahtjev za sudsku zaštitu sucu izvršenja protiv postupka ili odluke kojom se zatvorenik nezakonito prikraćuje ili ograničava u nekom pravu iz ovoga Zakona.

(2) Sudac izvršenja će rješenjem odbiti zahtjev za sudsku zaštitu ako utvrdi da nije osnovan. Ako utvrdi zahtjev osnovanim, sudac izvršenja će rješenjem narediti otklanjanje nezakonitog prikraćivanja ili ograničavanja zatvorenika u pravu. Ako otklanjanje nezakonitosti nije moguće, sudac izvršenja rješenjem će nezakonitost utvrditi i zabraniti njezino ponavljanje.

(3) Protiv odluke suca izvršenja iz stavka 1. ovoga članka žalbu mogu podnijeti zatvorenik i kaznionica, odnosno zatvor."

V. OCJENA USTAVNOG SUDA

15. S obzirom na prirodu i sadržaj ustavne tužbe, Ustavni sud razmotrio je ustavnu tužbu u odnosu na eventualnu povredu prava na osobnu slobodu, zajamčenog člancima 22. i 25. stavkom 2. Ustava i člankom 5. stavkom 1. točkom c) Konvencije.

Članak 22. Ustava glasi:

"Članak 22.

Čovjekova je sloboda i osobnost nepovrediva.

Nikomu se ne smije oduzeti ili ograničiti sloboda, osim kada je to određeno zakonom, o čemu odlučuje sud."

Članak 25. Ustava glasi:

"Članak 25.

(...)

(2) Tko je god pritvoren i optužen zbog kaznenog djela, ima pravo u najkraćem roku, određenom zakonom, biti izveden pred sud i u zakonskom roku oslobođen ili osuđen.

(...)"

Članak 5. stavak 1. točka c) Konvencije glasi:

"Članak 5.

1. Svatko ima pravo na slobodu i na osobnu sigurnost. Nitko se ne smije lišiti slobode, osim u sljedećim slučajevima i u postupku propisanom zakonom:

(...)

c) ako je zakonito uhićen ili pritvoren radi dovođenja nadležnoj sudbenoj vlasti kad postoji osnovana sumnja da je počinio kazneno djelo ili kad je razumno vjerovati da je to nužno radi sprečavanja izvršenja kaznenog djela (...);

(...)."

1) Načelna stajališta

16. Pravo na slobodu je jedno od temeljnih ljudskih prava. Ustav sadrži načelo nepovredivosti slobode čovjeka, koja se može ograničiti samo pod uvjetima propisanim Ustavom.

Ustavni sud ističe da je istražni zatvor dopušteno odrediti samo u slučaju u kojem postoji "osnovana sumnja" da je počinjeno kazneno djelo te, načelno, samo s ciljem osiguranja pokretanja i provođenja kaznenog postupka.

ZKP/08 za određivanje istražnog zatvora uvijek traži kumulativno postojanje "osnovane sumnje" da je počinjeno kazneno djelo i postojanje barem jednog od razloga taksativno nabrojanih u članku 123. stavku 1. ZKP-a/08, u konkretnom slučaju onih iz članka 123. stavka 1. točke 3. ZKP-a/08.

Pri odlučivanju o istražnom zatvoru potrebno je poštovati načelo razmjernosti iz članka 16. stavka 2. Ustava. Stoga, Ustavni sud ocjenjuje pretežu li razlozi javnog interesa nad pravom podnositelja na osobnu slobodu i pretpostavku nedužnosti. Sukladno navedenom načelu, nadležni sud ispituje postoje li uvjeti da umjesto mjere istražnog zatvora koju je ovlašten odrediti, naloži provođenje blaže mjere ako se njome može postići ista svrha.

Opravdanost istražnog zatvora utvrđuje se s obzirom na razloge i duljinu trajanja imajući u vidu specifične okolnosti svakog pojedinog predmeta. Pritom je potrebno razmotriti dva uvjeta za njegovu (daljnju) primjenu: a) jesu li razlozi koji ga opravdavaju i dalje "relevantni i dostatni" i b) jesu li tijela kaznenog postupka u vođenju postupka iskazala "posebnu marnost".

Da bi razlozi za istražni zatvor bili relevantni i dostatni oni ne mogu biti apstraktni i općeniti, već se trebaju odnositi na specifične činjenice koje se tiču podnositelja ustavne

tužbe osobno, a koje su mjerodavne za svaku pojedinu zakonsku osnovu za određivanje istražnog zatvora.

Protekom vremena važnost pažljivog ispitivanja opravdanosti istražnog zatvora dobiva na značenju.

2) Primjena načelnih stajališta na konkretan predmet

a) Postojanje osnovane sumnje

17. Što se tiče opće pretpostavke za određivanje istražnog zatvora, a to je postojanje osnovane sumnje da je počinjeno kazneno djelo, Ustavni sud primjećuje da je osporenim rješenjima podnositelju istražni zatvor produljen četvrti put nakon podizanja optužnice. Osnovana sumnja da je podnositelj počinio kaznena djela koja mu se stavljaju na teret proizlazi iz sadržaja optužnice i dokaza na kojima se temelji.

17.1. Ustavni sud smatra da su okolnosti na koje se pozivaju sudovi o produljenju istražnog zatvora dovoljne za ispravan zaključak o postojanju osnovane sumnje da je podnositelj počinio kaznena djela koja mu se stavljaju na teret (v. t. 10.1. i 11.1. ove odluke).

b) Članak 123. stavak 1. točka 3. ZKP-a/08 (iteracijska opasnost)

18. U konkretnom slučaju podnositelju je istražni zatvor produljen pozivom na članak 123. stavak 1. točku 3. ZKP-a/08, zbog opasnosti od ponavljanja kaznenih djela za koja se tereti.

Rizik opasnosti od ponavljanja kaznenog djela mora biti stvaran, s time da sud kod njegove ocjene mora imati u vidu sve okolnosti predmeta, uključujući osobnost okrivljenika i njegovu prošlost, kao i može li se bilo koja prethodna presuda protiv okrivljenika usporediti bilo po svojoj naravi ili po stupnju ozbiljnosti s optužbama podignutim protiv njega.

19. Ustavni sud primjećuje da se osporena rješenja u obrazloženju opasnosti da će podnositelj ponoviti kazneno djelo oslanjaju na činjenicu da je višekratno osuđivan zbog različitih kaznenih djela, a najčešće kaznenih djela protiv imovine, što upućuje na činjenicu da se radi o osobi sklonijoj činjenju kaznenih djela na koje dosadašnje kazne očito nisu imale utjecaja da promijeni svoje ponašanje i uskladi ga s pozitivnim pravnim propisima, već je pokazao izrazitu upornost i visok stupanj kriminalne volje. U obrazloženju osporenog rješenja ističe se da je bitno obilježje kaznenih djela koja se podnositelju stavljaju na teret koristoljublje te je, stoga, sud cijeneći podnositeljevu višekratnu osuđivanost, nezaposlenost i loše imovinsko stanje, zaključio da u konkretnom slučaju postoji opasnost da bi puštanjem na slobodu mogao ponoviti istovrsno kazneno djelo upravo zbog stjecanja nepripadne materijalne koristi (v. t. 10.2. i 11.2.).

19.1. Ustavni sud ocjenjuje da su razlozi navedeni u osporenim rješenjima za produljenje istražnog zatvora po ovoj osnovi dostatni i relevantni, te da je Županijski sud u Karlovcu u osporenom rješenju na odgovarajući način analizirao sve okolnosti konkretnog slučaja. Ustavni sud također primjećuje da je Županijski sud u Karlovcu razmotrio i mogućnost primjene blažih mjera kao zamjenu istražnog zatvora te, u tom smislu, obrazložio svoje stajalište da zamjenu istražnog zatvora blažim mjerama ne smatra opravdanom.

Stoga, Ustavni sud zaključuje da je prigovor podnositelja o nedovoljnom obrazloženju iteracijske opasnosti neosnovan.

c) Tijek postupka

20. Što se tiče tijeka postupka, Ustavni sud primjećuje da je osporenim rješenjem istražni zatvor podnositelju produljen četvrti put nakon podizanja optužnice, te da je do podnošenja ustavne tužbe proveo u istražnom zatvoru ukupno devet (9) mjeseci i dvadeset i pet (25) dana.

Optužnica je dostavljena prvostupanjskom sudu 6. studenoga 2019., a pravomoćna je postala 20. prosinca 2019. Rasprave su održane 24. siječnja 2020., 10. ožujka 2020. i 2. srpnja 2020. te su ispitana ukupno tri svjedoka. Na raspravi održanoj 2. srpnja 2020. iduća rasprava određena je za 13. listopada 2020. Rasprava određena za 6. travnja 2020. odgođena je zbog epidemiološke situacije izazvane virusom COVID-19. Rasprava određena za 13. listopada 2020. odgođena je te je iduća određena za 4. rujna 2020.

21. U odnosu na odgodu rasprave određene za 6. travnja 2020., zbog pandemije izazvane koronavirusom, Ustavni sud svjestan je situacije izazvane globalnom zdravstvenom krizom zbog epidemije novog koronavirusa (SARS-CoV-2) koji je poremetio svakodnevni život ljudi diljem svijeta, pa tako i rad svih državnih tijela koja se moraju organizirati i prilagoditi novonastalim do sada nepoznatim okolnostima.

U vezi s time napominje da je predsjednik Vrhovnog suda Republike Hrvatske dopisom broj: Su-IV-125/2020-5 od 20. ožujka 2020., koji je tog dana objavljen i na mrežnoj stranici Vrhovnog suda, dao upute za organizaciju rada na sudovima za vrijeme provođenja mjera zaštite od zaraze, pozvavši predsjednike visokih i županijskih sudova da u svojim sudovima i sudovima kojima su nadređeni osiguraju, između ostalog, da se u hitnim predmetima postupi uz sve mjere predostrožnosti koje nalažu zdravstvene vlasti.

Nadalje, odlukom broj: Su-IV-125/2020-50 od 31. ožujka 2020., također objavljenom na mrežnoj stranici Vrhovnog suda, predsjednik Vrhovnog suda naložio je predsjednicima odjela tog suda utvrditi raspored rada sudaca i sudskih savjetnika u sudskom odjelu i sudskim pisarnicama radi obavljanja sudskog poslovanja u onim poslovima vezanim uz postupke koji ne trpe odgodu, kao što su hitni kazneni predmeti vezani za rok, a u koje spada i istražni zatvor. Ta je odluka donesena, između ostalog, i na temelju Preporuka Ministarstva pravosuđa za prevenciju prenošenja i suzbijanje epidemije novim koronavirusom (SARS-CoV-2) bolesti (COVID-19) od 13. ožujka 2020., u kojima stoji da

"pravosudna tijela nastavljaju s radom te provode sve hitne postupke i radnje uz odgovarajuću sigurnosnu kontrolu rasprave".

Ustavni sud nadalje opaža i da je predsjednica Općinskog suda u Karlovcu odlukom broj: Su-122/2020 od 16. ožujka 2020., objavljenoj na mrežnoj stranici tog suda, odredila da se rasprave odgađaju te da se neće održavati "osim u hitnim slučajevima (istražni i prekršajni)".

22. Ustavni sud ističe da se u konkretnom slučaju radi o hitnom predmetu u kojem radnje, u pravilu, ne trpe odgodu jer je mjera istražnog zatvora najteži oblik ograničenja jednog od temeljnih ljudskih prava, a to je jamstvo nepovredivosti čovjekove slobode. Međutim, nadležna tijela kaznenog postupka nisu dužna svaku radnju provesti bezuvjetno (uvijek i u svakoj situaciji) pa ni u predmetima koji su hitni. To ovisi i o objektivnim okolnostima koje ta tijela moraju procijeniti. Ako utvrde postojanje izvanrednih okolnosti poput pandemije zbog koje ni uz primjenu mjera zaštite nije moguće provesti ranije određenu radnju, tada za takvo postupanje trebaju biti vidljivi razlozi, osobito kad se radi o mjeri ograničenja osobne slobode.

U nedostatku jasnih i vidljivih razloga o nepoduzimanju radnji, a uzimajući u obzir upute predsjednika Vrhovnog suda, te imajući u vidu radnje koje su do sada u predmetu poduzete, a osobito činjenicu da su tijekom deset mjeseci održane tri rasprave na kojima su ispitana tri svjedoka, činjenicu da je i drugostupanjski sud u osporenom rješenju ukazao na "dinamiku postupanja prvostupanjskog suda, posebno nepotrebne odgode rasprava, te dulje vremenske prekide rasprava" upozorivši da je riječ o predmetu u kojem je ZKP-om/08 propisana obveza žurnog postupanja (usporedi s t. 11.4 ove odluke), Ustavni sud ne može naći opravdanje za zastoje u radu predmeta podnositelja.

23. Slijedom navedenog, Ustavni sud ocjenjuje da Općinski sud u Karlovcu nije udovoljio ustavnoj i konvencijskoj obvezi postupak voditi s "posebnom marnošću" pa je na temelju članaka 73. i 76. stavka 3. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 99/99., 29/02. i 49/02. - pročišćeni tekst; u daljnjem tekstu: Ustavni zakon), donesena odluka kao u točki I. izreke odluke.

Obrazloženje rješenja

24. Podnositelj u ustavnoj tužbi navodi da je dostavio prvostupanjskom sudu opsežnu medicinsku dokumentaciju iz koje proizlazi da je njegovo zdravstveno stanje loše te da treba obaviti operaciju jednjaka, no da se sudovi u obrazloženjima osporenih rješenja na to nisu osvrnuli. Istaknuo je da je smršavio trideset kilograma te da je fizički toliko onemoćao da nije u stanju počinuti bilo kakvo kazneno djelo pa ni ponoviti kazneno djelo koje mu se stavlja na teret.

25. Sukladno dosadašnjoj ustavnosudskoj praksi (usporedi s odlukom i rješenjem Ustavnog suda broj: U-III-1393/2020 od 19. svibnja 2020., www.usud.hr), za ocjenu prigovora koji se odnose na medicinsku pomoć i liječenje tijekom boravka u zatvoru mjerodavan je članak 23. Ustava i članak 3. Konvencije, koji glase:

Članak 23. stavak 1. Ustava glasi:

"Članak 23.

Nitko ne smije biti podvrgnut bilo kakvu obliku zlostavljanja ...
(...)"

Članak 3. Konvencije glasi:

"Članak 3.

ZABRANA MUČENJA

Nitko se ne smije podvrgnuti mučenju ni nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kazni."

26. Ustavni sud ponavlja da osobe u istražnom zatvoru pritužbe na uvjete u istražnom zatvoru, uključujući i one koje se odnose na zdravstvenu njegu sukladno članku 17. Zakona o izvršavanju kazne zatvora, trebaju iznijeti sucu izvršenja. Protiv odluke suca izvršenja dopuštena je žalba tročlanom vijeću nadležnih županijskih sudova. Tek protiv takve odluke dopuštena je ustavna tužba (usporedi s rješenjem Ustavnog suda broj: U-III-2757/2018 od 4. veljače 2020., "Narodne novine" broj 26/20.).

27. S obzirom na to da podnositelj nije dokazao da je iscrpio navedeni pravni put sukladno Zakonu o izvršavanju kazne zatvora, niti on tvrdi suprotno, Ustavni sud ne može ispitati osnovanost prigovora koji se odnosi na nedostatak odgovarajuće zdravstvene zaštite i nespojivosti mjere istražnog zatvora s podnositeljevim zdravstvenim stanjem. Stoga, Ustavni sud taj prigovor ocjenjuje nedopuštenim i na temelju članka 72. Ustavnog zakona taj dio ustavne tužbe odbacuje rješenjem.

PREDSJEDNIK VIJEĆA
mr. sc. Rajko Mlinarić, v. r.

Dostava (broj: U-III-3678/2020):

1. Odvjetničko društvo Rožman & Oredić
 - n.r. Nikola Horvat, odvjetnik
 - za podnositelja
 - uz povrat originalaDr. Vlatka Mačeka 1, 47000 Karlovac
2. Općinski sudu Karlovcu
 - Trg hrvatskih branitelja 1, 47000 Karlovac
 - na spis broj: K-471/2019
3. Županijski sud u Karlovcu
 - Trg hrvatskih branitelja 1, 47000 Karlovac
 - na spis broj: KŽ-187/2020
4. Služba za evidenciju i dokumentaciju Suda
5. Spis

Suglasnost ovog otpravka s izvornikom ovjerava
Pomoćnica glavnog tajnika Ustavnog suda
za ustavnosudsko poslovanje

Vladimira Vodanović